

Slovenski citrar

Citrarsko društvo Slovenije, Aškerčeva ulica 9, 3310 Žalec, www.citre-drustvo.si

junij 2013, leto 14, številka 1 (24)

SLOVENIJA IMA (CITRARSKI) TALENT!

Pred časom mi je nekdo rekel, da bi morali v SC narediti intervju z menoj. Pa sem mu odvrnil, da me lahko člani društva, oziroma bralci našega časopisa spoznajo skozi uvodnike. Tukaj izrazim svoja stališča in poglede na razvoj citrarstva pri nas, kar pa je tudi glavno vprašanje vseh dosedanjih intervjujev.

V tokratnem velikem intervjuju boste lahko prebrali odgovore Helene Hartman, učiteljice citer na Glasbeni šoli Rogaška Slatina. Izvedeli boste tudi nekaj o 5. mednarodnem tekmovanju Svirel, ki je potekal sredi aprila v čudovitem kraškem mestecu Štanjel. Prav zadovoljen sem, da so se organizatorji odločili, da tekmovalne discipline razširijo tudi na strunska glasbila in na citre. Ker tekmovalne kategorije niso bile razdeljene po instrumentih, temveč le po starosti, so se vsa brenkala ocenjevala skupaj. Tako je bilo veliko več priložnosti, da so citre slišali tudi drugi glasbeniki, učenci, pedagogi, ravnatelji, starši itd. Posebej sem bil zadovoljen, ker so se v finalni večer, ki je potekal v Kulturnem

domu Sežana, uvrstili kar trije citrarji (Živa Grobelnik, Izidor Tojnko, Damjana Praprotnik), ob dveh harfistkah in eni kitaristki. Slišal sem kar precej pohval in občudovanj kako zanimiv instrument so citre in kako dobre citrarje imamo. Kar je vsekakor res in veseli me, da to občasno opazijo tudi drugi.

V zadnjih mesecih nas je s svojimi nastopi v oddaji Slovenija ima talent razveseljevala tudi Tanja Lončar, edina citrarka doslej, ki se je pojavila v tej oddaji. Naš instrument je pokazala na oddaji primeren način, živahno in zabavno, s polno energije, kar je pritegnilo ljudi, ki se sicer s citrami sploh ne bi srečali. V teh dneh sem dobil kar nekaj klincev z vprašanji kje se lahko na tak način naučiš igrati citre. Hvala Tanja za ta tvoj prispevek k prepoznavnosti citer!

Aprila je imela svoj preddiplomski koncert v Cerkljah na Gorenjskem Damjana Praprotnik. To bo že naša sedma diplomirana citrarka in druga, ki je dokončala študij v Celovcu na Koroškem deželnem konzervatoriju. Osmo diplomantka bo Neli Zidar Kos, ki ravno te dni zaključuje dodiplomski študij na Visoki šoli za glasbo in gledališče v Münchnu. V letih od 2007 naprej skoraj vsako leto doštudira kakšna naša prizadevna citrarka. Žal je njihov začetek poklicne kariere padel v ta čas krize, ki se kaže še posebej v javnem šolstvu. Tisti, ki smo zaposleni že dlje časa smo sicer manj prizadeti, težje pa je za učitelje začetnike in to vse po vrsti, saj tudi tisti, ki sem jim posreči dobiti delo, ostanejo na začetniški plači, saj možnosti napredovanj ni. Problemi so v celotni družbi in ni moj namen, da bi vas spominjal na krizo, ki se kaže na marsikaterem področju. Veliko raje sem bolj optimističen. Na minulo sezono citrarskega abonmaja vsekakor lahko gledamo z optimizmom, pa tudi v naslednji sezoni upam, da bo tako. Zavod za kulturo, šport in turizem

Tanja Lončar januarja 2012 na 1. marjanovem večeru v Velenju

Žalec bo razpisal že tretji citrarski abonma v katerem bo tokrat kar pet koncertov, spet pa se bo spremenila lokacija – nekoliko bližje Žalcu.

Vsem želim lepo poletje, ob sproščenih počitnicah počnite tudi kaj kulturnega, obiščite kakšen (citrarski ali necitrarski) koncert, saj jih bo povsod dovolj, le pogledjte kakšen koledar prireditev. V Velenju bo v 2. polovici avgusta na primer že 25. festival »Prešmentane citre«.

Vse bralce, tudi nečlane CDS vabim, da na naš naslov pošljejo kakšen prispevek (članek, fotografijo itd.) za decembersko številko našega časopisa. Lanske prednovoletne številke ni bilo, ker ni bilo dovolj prispevkov, upam, da bo letos drugače.

Prav lep pozdrav!

Peter Napret

MEDNARODNO TEKMOVANJE SVIRÉL

Štanjel, 6. do 14. april 2013

Visoko število prijav na tekmovanje in festival Svirél je preseglo vsa pričakovanja organizatorjev in s tem dokazalo, da je pot, ki so si jo ambiciozno načrtali, pravilna. Na mednarodno tekmovanje Svirél 2013, ki je razdeljeno na osem starostnih kategorij in na katerega se lahko prijavijo glasbeniki disciplin godala, trobila, pihala, tolkala, harfa, citre in brenkala ter komorne skupine in duo, se je prijavilo **320 tekmovalcev** (210 je solistov, 28 je komornih skupin in 8 duetov). Dobra tretjina registriranih tekmovalcev je v Štanjel pripotovala **iz 16 tujih držav iz štirih celin:** Evrope, Združenih držav Amerike, Azije in Avstralije (Avstrija, Francija, Hrvaška, Italija, Madžarska, Nemčija, Poljska, Srbija, Švica, Španija, Ukrajina, Velika Britanija ter Singapur, Avstralija in ZDA).

Tekmovalce je ocenjevalo 10 uglednih mednarodno prepoznavnih koncertantov in pedagogov: violinist **Tymur Melnyk** (Ukrajina/Avstrija), kontrabasist **Zoran Marković** (Slovenija), kitarist **Xhevdet Sahatxhija** (Hrvaška), tolkalec **Fabian Perez Tedesco** (Argentina), iz Italije trobentač **Marco Pierobon**, harfistka **Patrizia Tassini** in fagotist **Paolo Calligaris** ter slovenski glasbeniki violončelist **Jaka Stadler**, citrar **Peter Napret** in saksofonist **Lev Papis**.

Zanimanje glasbenikov za udeležbo na tekmovanju je povezano tudi z obsežnim nagradnim skladom, ki omogoča nastope (bodisi solistične bodisi kot član orkestra) v nekaterih profesionalnih glasbenih zasedbah oziroma slovenskih orkestrih (RTV Slovenija, Slovenska vojska, Pihalni orkester G. Verdi iz Trsta, Nova filharmonija in drugi). Poleg tega ponuja možnosti študijskega snemanja, omogoča koncerte v ciklih slovenskih glasbenih institucij. Za zmagovalce pa so zanimive zlasti denarne nagrade, ki znašajo za vse zmagovalce v celoti

5000 €. Poleg tega pa dobi vsak zmagovalec kipec Zlata Svirél umetnika Miha Makovca.

Cilj tekmovanja Svirél je poleg solističnega in komornega igranja, izmenjave izkušenj med mladimi glasbeniki, spodbujanja mladih za nadaljnje glasbeno izobraževanje in iskanja nadarjenih mladih glasbenikov tudi promocija orkestrske kulture. Predvsem pa s svojo peto edicijo dodatno podčrtuje osnovno poslanstvo, saj uresničuje širjenje kakovostnega glasbenega udejstvovanja.

Na sliki: Člani žirije, zmagovalca v kategoriji brenkal in godal ter umetniška vodja: Peter Napret, Xhevdet Sahatxhija, Patrizia Tassini, zmagovalka – harfa Eva Tomšič, zmagovalec – viola Sebastian Eyb, umetniški vodja Simon Perčič, Tymur Melnyk.

V kategoriji brenkal je tekmovalo tudi veliko citrarjev, ki so prejeli naslednja priznanja: (Vrstni red priznanj sledi po kategorijah in ne po osvojenih odstotkih, podrobnejši rezultati so na internetni strani www.upol.si)

Solo kategorija:

Bron: Urška Živič

Srebro: Maja Knez, Sara Pečnik, Ajda Ferlin, Vita Burič, Tjaša Rakef, Ema Jeram, Pia Lipnik, Tina Geč, Terezija Rupnik, Zala Hrastnik, Ditka Založnik, Gašper Pelko, Urša Matjašec

Zlato: Klara Levec, Monika Stefanciosa, Maja Rotovnik, Eva Poglajen, Živa Grobelnik, Manca Knez, Ana Ogrin, Izidor Tojnko, Tajda Kranjc, Damjana Praprotnik

Finalisti: Živa Grobelnik, Izidor Tojnko, Damjana Praprotnik

Komorne skupine:

Bron: Monika in Luka Rožej

Zlato: Gašper in Maruša Vidmar, Trio Glasbena šola Rogaška Slatina (Eva Novak, Lara Regoršek, Manca Schmid)

Posebne nagrade:

Manca Knez: Citrarsko društvo Slovenije in UPOL: Kotizacija za seminar za citre na Solokampu 2013

Izidor Tojnko in Ana Ogrin: ZKŠT Žalec; Koncert v okviru citrarskega abonmaja

Tajda Krajnc: Citrarsko društvo Slovenija: Kotizacija za citrarski seminar v Celju

Trio GŠ Rogaška Slatina: Glasbeno društvo

NOVA : Koncert v ciklu glasbeni večeri v Bukovici

Pogovor s Simonom Perčičom (umetniški vodja Mednarodnega tekmovanja Svirel)

Kakšni so vtisi po takšnem obsežnem projektu, kot je tekmovanje Svirel?

V letošnjem letu smo na Svirelu uvedli nove discipline, kot so godala in brankala. Mednje sodijo tudi citre, ki se po mojem mnenju strmo vzpenjajo v tehničnem in izraznem smislu, prepoznavnosti ter koncertni dejavnosti. Sam podpiram vse, kar prispeva k utrditvi identitete ljudi s tega področja tudi izven etničnih meja. Vsekakor citre spadajo med Slovence in pripadajo Slovencem, zato smo veseli, da lahko tudi s tekmovanjem in festivalom Svirel pripomoremo k skupnemu uspehu ter popularizaciji instrumenta.

Na tekmovanju izbiramo najboljšega glasbenika, tistega ki oživi svoj notni zapis glasbe na najbolj prepričljiv in izviren način. Citrarji so letos tekmovali v celotni konkurenci brenkal, vključno s harfisti in kitaristi. Da je žirija določila zmagovalca kategorije oziroma finalista je poleg estetike igranja še največ vplivala muzikalnost izvajalca.

Vesel sem, da je bilo med finalisti kar nekaj citrarjev. Glasbeniki nas vedno bolj nagrajujejo s svojo udeležbo, iz katerega sklepamo, da je način ocenjevanja objektivno realen, hkrati pa jim služi, tako njim kot njihovim mentorjem kot napotek za nadaljnje delo.

Zakaj ste izbrali za prizorišče tekmovanje ravno kraško naselje Štanjel?

Kot rečeno, Štanjel ima zgodovinsko vrednost ter svojstveno, a vseeno tipično kraško arhitekturo.

Svirel je bilo najprej samo tekmovanje nato se je prelevilo še v festival, ki je s svojimi 11 koncerti zgledno predstavil mednarodne komorne skupine in soliste tudi širši javnosti.

Štanjel s svojo dediščino vsekakor pripomore k avtentičnosti in prepoznavnosti tekmovanja, kljub nekaterim logističnim problemom, ki nam jih kot grad ponuja, se celostno izkaže kot odlična lokacija. Samo tekmovanje lahko za tekmovalca pomeni le to, za spremljevalce pa še veliko več. Občudujejo arhitekturne posebnosti, lepo naravo, prijazne ljudi, zanimivo gastronomsko ponudbo iz okoliških vasi ter nenazadnje občudujejo sakralne spomenike oziroma preneka- tera kraška vaška jedra, v katerih pripravljamo festivalske koncerte.

Tudi letos bo potekal mojstrski tečaj Solokamp za citre v Štanjelu. Nam lahko kaj več poveste o samem mojstrskem tečaju?

SolokamP – poletna šola, ki jo že drugič pripravljamo na Krasu. Samo ime nam pove, da daje- mo poudarek solističnem igranju in izpopolnjevanju. Seveda tudi tu pripravimo solo in komorni koncert v zanimivih okoljih, za glasbenike pa pripravimo vrsto spremljevalnih aktivnosti, med drugim tudi obisk morja v sosednji Italiji. V lanskem letu smo poizkusno izpeljali seminar za citre pod vodstvom Janje Brlec, katere so se s svojim zvokom izvrstno vklopile v to okolje še z drugimi instrumenti.

V letošnjem letu smo se odločili zgodbo nadaljevati, seminar za citre bo zopet potekal v Štanjelu, in sicer od 21.–25. avgusta, vodil pa ga bo odlični avstrijski citrar Harald Oberlechner. Priznanega profesorja citer na salzburškem Mozarteumu citrarski javnosti ni potrebno posebej predstavljati. Vabljeni k vpisu na SolokamP, saj je število mest omejeno.

Štanjel - prizorišče tekmovanja Svirel

PREDSTAVITEV FINALISTOV V SOLO KATEGORIJ BRENKAL:

IZIDOR TOJNKO

Foto: Sara Kozlovič

Kakšni so tvoji vtisi z Mednarodnega tekmovanja Svirél, kjer si se odlično uvrstil?

Tekmovanje se mi je zdelo dobro organizirano in v primerjavi z Temsigom veliko bolj sproščeno. To mi je dosti pomagalo pri tremi in nasploh je bilo vzdušje prijetno in prijateljsko. Všeč mi je bilo, da so bili v komisiji tudi poznavalci drugih inštrumentov in ne le citer. Presenečen sem bil, da se je na tekmovanje prijavilo toliko citrarjev.

Zakaj si si za svoj instrument izbral citre? Kaj te najbolj navdušuje na tem inštrumentu?

Ko sem obiskoval glasbeno pripravnico na GŠ Rog. Slatina, sem se odločil za instrument. Najprej sem imel namen igrati violino nato pa sem na koncertu slišal citre in odločil sem se zanje. Na instrumentu mi je najbolj všeč to, da lahko naenkrat igram tako melodijo kot spremljavo, kar na večini ostalih inštrumentov ni mogoče ali pa je zelo težko. Čeprav citre (žal) veljajo za ljudski inštrument, lahko na njih igraš vse zvrsti glasbe in tudi to je pritegnilo mojo pozornost.

Kaj ti citre pomenijo? Je to tvoja sprostitev, hobi ali se vidiš kdaj tudi na koncertnih odrih oziroma kot bodoči učitelj?

Najprej so bile citre zame nekakšna obveznost, zdaj pa je moj cilj, da bi se z igranjem tudi poklicno ukvarjal. Rad bi šel študirat k Haraldju Oberlechnerju in se po študiju zaposlil kot profesor citer (in kitare).

DAMJANA PRAPROTNİK

Foto: Anamarija Valantič

Kakšno so tvoji vtisi z Mednarodnega tekmovanja Svirél, kjer si se odlično uvrstila?

Vtisi so fenomenalni. Moj cilj je bil opraviti dober trening in dobro odigrati, izteklo se je super in sem res zelo zadovoljna.

Zakaj si si za svoj instrument izbrala citre? Kaj te najbolj navduši na tem instrumentu?

Verjetno zaradi zvena in pa dejstva, da je nekaj drugačnega. Vedno sem bila navdušena nad stvarmi, katere niso bile preveč poznane v mojih krajih. Takoj na začetku pa me je pritegnil zven, saj s svojo različnostjo (melodija, spremljava ...) daje občutek polnosti in hkrati drugačnosti od ostalih instrumentov.

Kaj ti citre pomenijo? Glede na to, da si študentka citer, kakšni so tvoji načrti za naprej? Se poleg poučevanja vidiš tudi na koncertnih odrih?

Citre so kljub študiju še vedno moj hobi. poskušam ostati povezana z različnimi zvrstmi in zasedbami. Poučevanje me zelo veseli, se pa vedno bolje počutim tudi na odrih. Počasi poskušam priti tudi na koncertne odre, saj je občutek igranja pred množico poslušalcev res fenomenalen.

ŽIVA GROBELNIK

Kakšno so tvoji vtisi z Mednarodnega tekmovanja Svirél, kjer si se odlično uvrstila?

Moji vtisi z mednarodnega tekmovanja Svirél so odlični. Vzdušje je bilo zelo sproščeno, kar se mi še nikoli na tekmovanju ni zgodilo. Seveda pa sem zelo vesela tudi za svojo uvrstitev, saj je to moj najuspešnejši rezultat.

Zakaj si si za svoj instrument izbrala citre? Kaj te najbolj navduši na tem instrumentu?

Za citre sem se odločila po naključju, saj sem se v glasbeno šolo vpisala šele mesec po začetku šolskega leta. Sprva želje po tem, da bi hodila v GŠ sploh nisem imela, potem pa sem si čez noč zaželela, da bi vanjo začela hoditi. Sprva sem želela igrati violino ali klavir, ampak so bila mesta že zasedena in ostale so še samo citre in čembalo. Mami mi je predlagala, naj raje igram citre in tako sem odšla poslušat, kako zvenijo, izgledajo, kako se nanje igra .. Tako sem se navdušila nad njimi.

Kaj ti citre pomenijo? Je to tvoja sprostitev, hobi ali se vidiš kdaj tudi na koncertnih odrih oziroma kot bodoči učitelj?

Citre mi pomenijo ogromno, predstavljajo mi sprostitev, saj ob glasbi neizmerno uživam. V prihodnosti pa se večkrat vidim tudi na koncertnih odrih in si želim celo življenje ukvarjati z glasbo ter morda postati tudi učiteljica citer.

Janja Brlec

Foto: Sara Kozlovič

SLOVENSKI VEČER S CITRAMI

V petek, 17. maja 2013 je v gostišču Brančurnik na Prevaljah v sodelovanju JSKD OI (Javni sklad za kulturne dejavnosti, območna izpostava) Ravne na Koroškem in CDS potekalo citrarsko srečanje »Slovenski večer s citrami«, na katerem so se predstavili citrarji širšega slovenskega prostora vseh generacij in različnih zasedb. Srečanje je bilo namenjeno ohranjanju slovenske glasbe, kjer je vsak izmed nastopajočih obvezno zaigral po eno ljudsko skladbo, druga pa je bila poljubna skladba slovenskega avtorja.

Tone Mlačnik in Cita Galič

Sodelovali so: Vokalni kvintet Ajda s citrarko Tino Kseneman, Urška Živič, Jasmina Levičar s sopranistko Martino Zapušek, Barbara Kobula, Ana Koželj, Tina Geč, Eva Poglajen, Tone Mlačnik s sestro Pavlo Robnik in Cito Galič, Urška in Klara Bider, Franc Suhadolnik, Anja Smolnikar, Eva Novak, Klara Regoršek, Manca Schmid, Ubrane strune, citrarski tro Triperesna deteljica, Robanovi iz Robanovega kota, citrarski orkester Srebrne strune iz Litije in citrarski orkester Glasbene šole Brežice. Kot dodatek smo prisotni učitelji citer zaigrali še slovensko »citrarsko himno« Cvetje v jeseni ter Tri Planike, ki smo jo skupaj z obiskovalci tudi zapeli. Celoten koncert je posnel Radio Maribor, kjer ga bo mogoče tudi slišati.

Vsi ljubitelji slovenske in ljudske glasbe so dobri dve uri uživali ob nežnih citrarskih zvokih.

Ker je takšne vrste citrarske srečanje na Koroškem bilo prvič, si organizatorji in nastopajoči želimo, da bi srečanje postalo tradicionalno in bi se na Prevaljah srečevali vsakoletno.

Tina Kseneman

CITRE NA ODRU CD

CITRE NA PREŠERNOVI PROSLAVI

Pa smo jih dočakali – citre na odru našega največjega kulturnega hrama – na Prešernovi proslavi v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma.

Na letošnji proslavi ob slovenskem kulturnem prazniku je bila med 25 izvajalci kulturnega glasbenega programa povabljen citrarka Irena Zdolšek. Režiserka Ivana Djilas je poskušala zbrati mlade glasbenike, ki si utirajo pot, so v glavnem brez zaposlitve, samostojni delavci v kulturi, brez stalnega angažmaja ... Glasbenike, ki na svoji glasbeni poti že nizajo številne uspehe in priznanja.

V ta namen je bila napisana 20 minutna skladba »Kultura osebno«, ki je bila izvedena v krajših izsekih kot predstavitev posameznih glasbil. Zaradi nepoznavanja možnosti izvedbe skladbe na citrah, so bile te deležne manj poudarka, je skladatelj obljubil, da bo napisal še kakšno skladbo ravno za citre.

Program je bil namenjen zahtevnejšim glasbenim poslušalcem. V dvorani si imel kot poslušalec ob igri barv, 3D tehniki in osvetlitvi občutek vzhičenosti in veličastnosti ob spremljanju koncerta. Verjetno pa spremljanje programa na TV ekranu ni moglo pritegniti pozornosti vseh poslušalcev, zlasti ne tistih, ki so se le udobno namestili v naslonjač in pričakovali zgolj lahkoten kulturni program.

Irena je s svojim nastopom suvereno predstavila citre, njen zvok pa je bil še toliko lepši, saj je prvič zaigrala na koncertu na e-citre.

In kaj o svoji udeležbi na proslavi meni Irena:

»Za sodelovanje so me poklicali že oktobra in seveda sem takoj pritrdila, saj sem vedela, da bo izkušnja neponovljiva. In to je dejansko bilo res. Bilo je lepo, imeli smo se super, bilo je pa tudi malo stresno. Note smo dobili komaj en teden prej nato pa smo imeli dve celodnevni intenzivni vaji. Ko sem prejela note, sem ugotovila, da polovica notnega gradiva, kar je bilo napisanega za citre, ni bila izvedljiva. To sem potem še med vajami popravljala, dodajala ... in šele potem četrty dan dokončno oblikovala.

Tretjič smo se dobili dan pred proslavo in vaje so bile že čisto sproščene. Skladbo je bilo lepo slišati, dobili pa smo še note za Zdravljico. Imeli smo tudi razgovore s kostumografinjo in izvedli celotno generalno vajo. Morali smo poznati točen potek cele proslave, ker je bila snemana v živo in brez napovedovalca. Potrebno je bilo poznati vsak detajl, zato smo ta dan zaključili šele ob pol enajstih zvečer. Na dan proslave smo se zbrali že ob treh popoldan – televizija je postavila svoje kamere, enkrat smo preigrali skladbo, ponovili potek nato smo imeli malo pavze, v kateri so nas maskerke naličile in točno ob osmih se je začelo. Imela sem nekaj malega treme, vendar tiste pozitivne, ki je dobrodošla in pripomore k še večji zbranosti.

Skladba je razgibana in nam vsem je bila zelo všeč, zato upam/-o, da jo bomo imeli možnost še kdaj ponoviti. Projekt poveže 17 glasbenikov, vsakega s svojim instrumentom – prav uživali smo v skupnem muziciranju (Anja Bukovec, Simon Klavžar, Marko Brdnik, Zlatko Kaučič, Karmen Pečar, Irena Preda, Sebastijan Duh, Jelena Ždrale, Boštjan Gombač in drugi).

Naj dodam, da je na spletni strani [www.irena-citre.si] povezava, na kateri si je možno proslavo tudi ogledati, zaključila pa bom z režiserkino izjavo: »Vsaka umetniška stvaritev skriva za sabo ure dela, leta vaj, številne poskuse, mnoge medsebojne vplive in preplete, zgodovino, sedanjost in prihodnost – družbene okoliščine in refleksijo ter seveda nujno ljubezen in veselje do ustvarjanja.«

Marta Zdolšek

FESTIVAL V AVSTRIJI

SODELOVANJE NAŠIH CITRARK NA CITRARSKEM FESTIVALU »TREFFPUNKT ZITHER« V AVSTRIJI

26. 1. 2013 sta na enodnevnem citrarskem festivalu o citrah in izvajanju glasbe na citrah v Laakirchnu na severu Avstrije sodelovali tudi naši citrarki Irena Zdolšek in Franja Kočnik kot duet »Fantazija«. »Treffpunkt Zither« je enodnevni citrarski festival, ki poteka vsaki 2 leti. Dnevni program je bil zelo pester. Odvilo se je kar nekaj koncertov, izdelovalci citer so razstavljali svoje inštrumente, izdelovalci miz mize, založbe note, potekala pa je tudi delavnica z e-citrami (električne citre).

fotografije iz osebne arhiva Irene Zdolšek

Na zaključnem koncertu, ki je potekal zvečer, so skupine iz treh držav predstavile ljudsko glasbo. Predstavila se je skupina s Češke v sestavi treh citrark, skupina iz Avstrije s kitaristom in tremi citrarji ter naši citrarki kot duet. Vsaka skupina je imela program, ki je trajal skoraj pol ure.

Irena in Franja sta v duetu izvedli nekaj naših ljudskih pesmi, med drugim Kaj ti je deklica, Tam, kjer teče bistra Zila, Po Koroškem po Kranjskem. Dodali sta še prekrasno staro melodijo Kdor ima srce in še znani V dolini tihi in Cvetoči lokvanj. Da te melodije poznajo tudi v tujini, je pritrnilo popevanje gostov v dvorani. Naši citrarki pa sta zaključili program z venčkom slovenskih pivskih pesmi.

Ocena: kot poslušalka v dvorani sem nehoti primerjala nastop skupin. Izvedba češke skupine je bila zelo medla, enolična. Tri citrarke so bile sicer zelo simpatične v pisanih narodnih nošah, vendar je njihovo igranje kar splavalo mimo mojih ušes in name kot poslušalko niso naredile vtisa.

Avstrijski citrarski kvartet, v sestavi električne kitare in treh citer, so sestavljali malce starejši člani (v primerjavi z ostalimi nastopajočimi). V izvedbi so bili boljši od predhodnic, vendar je tudi njihova glasba zvenela dokaj enolično, ves čas v istem tempu. Nekaj več živahnosti je njihovi izvedbi dodal zven električne kitare. Pričakovala bi, da je v avstrijski ljudski glasbi več živahnosti in pestrosti.

Naši predstavnici Irena in Franja sta predstavili našo glasbo z lepo izbranim in raznolikim programom, predvsem pa z visoko strokovno izvedbo tudi s prijetnimi vmesnimi komentarji in poželi odobravanje publike. S svojo izvedbo sta pritegnili tudi zanimanje ostalih nastopajočih.

Ko sem zapuščala dvorano, se mi je utrnila misel oziroma potrdilo spoznanje, da smo v Sloveniji lahko zelo ponosni na razvoj našega citrarstva...

Marta Zdolšek

fotografije iz osebne arhiva Irene Zdolšek

REPORTAŽA JASMINA LEVIČAR

CITRARSKA POMLAD NA PREVORJU Petek, 19. 4. 2013

Na prijeten pomladni dan so na pobudo citrarke Jasmina Levičar in Kulturnega društva Prevorje priredili koncert z naslovom Citrarska pomlad na Prevorju, z namenom prebuditi citre na Kozjanskem. Predstavilo se je 8 novih citrarjev, ki so v tem šolskem letu začeli z učenjem. Poleg njih pa so zaigrali že malo bolj izkušeni citrarji, vsi pod mentorstvom Jasmine Levičar.

Mladi citrarji prihajajo iz različnih osnovnih šol, in sicer iz Gorice pri Slivnici, Prevorja, z Lesičnega, iz Podčetrčka in Boštanja. Ravno iz Boštanja prihajata brat in sestra, Gašper in Maruša Vidmar, ki sta 10. aprila 2013 nastopila na mednarodnem tekmovanju Svirél v Štanjelu in prejela zlato priznanje v skupini duetov. Za dodatno popestritev programa so poskrbeli Cita in Jože Galič, sopranistka Martina Zapušek, Jasminin učitelj Miran Kozole in njena prva učenka Tanja Lekše s spremljevalcem Robertom Fuksom na ksilofonu.

Čez celoten program je Jasmina nizala spomine iz svoje citrarske poti. Po koncertu je sle-

Tanja Lekše in Robert Fuks, foto P. Podkrajšek

dilo druženje in pogostitev, obiskovalci pa so se lahko ustavili pri izdelovalcu citer Jožetu Holcmanu, se vpisali v knjigo vtisov in si ogledali manjšo razstavo Jasmininih citrarskih začetkov.

Prvi citrarski koncert je odlično uspel in organizatorji obljublajo, da bo postal tradicionalen. Vsako pomlad bodo tako prebujali nove glasbenike, prisluhnili svežim melodijam in se preprosto družili.

Nina Vozlič

IZ LITIJE

SREBRNE STRUNE IN GOREČI OGENJ

Citrarski orkester »Srebrne strune«, ki deluje v okviru Sekcije za kulturo pri Društvu upokojencev Litija, je imel tretji samostojni koncert. Prireditev je potekala 29. 11. 2012, ob 18.00 uri v dvorani Kulturnega centra v Litiji. Prva dva koncerta smo imeli ob zaključku šolskega pouka, tretji pa se nam je zavlekel v pozno jesen. Vzroki za to so bili različni, predvsem zasedenost dvorane in odsotnost ključnih članov orkestra

Glede na polno zasedeno dvorano in ugodne ocene obiskovalcev, menimo, da je bila prireditev kar lepo izpeljana, za kar sta zaslužna prof. Anita Veršec kot dirigentka in prof. Peter Napret kot mentor in učitelj. Zelo smo bili počaščeni, da sta naše povabilo sprejela ga. Cita in g. Jože Galič, ki sta s samostojnim nastopom kot gosta sodelovala na koncertu. Bilo je lepo, zelo lepo. Koncert je bil izveden kot večer ljudskih pesmi. Za uvod je orkester

izvedel nekaj avstrijskih ljudskih skladb, v nadaljevanju pa so bile na sporedu domače ljudske skladbe, pretežno v prireditvi g. Petra Napreta in g. Tomaža Plahutnika. Sledil je nastop Cite in Jožeta Galiča, ki sta navdušila s svojimi priredbami ljudskih pesmi. S solističnimi vložki so sodelovali: Peter Napret z violino in kitaro, Peter Pirc na kontrabasu in Asta Jakopič članica orkestra s harmoniko.

Orkester ima 14 rednih članov – citrarjev in učitelja – mentorja, učiteljico – dirigentko ter kontrabasista, skupaj torej 17 članov. Vsi redni člani so upokojeni in se učijo citrarske glasbe za razvedrilo in prijetno druženje. Koncertno izvajanje ni ravno na višku, vendar sodelujemo z veseljem.

6. junija letos pa smo imeli še posebej slovesen večer, ko smo v isti dvorani kot lani izvedli koncert ob peti obletnici delovanja našega orkestra in promociji CD plošče Goreči ogenj.

foto Z. Hauptman

V gosteh so bili mladi citrarji iz glasbene šole Brežice in sopranistka Mihaela Komočar, ki je sodelovala z nami tudi na plošči. Izredno smo veseli, da smo uspeli posneti to ploščo. Na njej je 19 pesmi, večinoma izvedenih z orkestrom, nekaj posameznikov pa je zaigralo tudi solistično oziroma v duetu. Vsem, ki so nam pomagali pri snemanju in izvedbi koncerta, se prsrčno zahvaljujemo, posebna zahvala pa naj velja naši dirigentki ge. Aniti Vršec in našemu mentorju g. Petru Napretu ter snemalcu Dominiku Krtu.

Vsem citrarjem Slovenije pošiljamo prsrčne pozdrave in jih vabimo k sodelovanju. Kdor bi želel imeti našo ploščo naj pokliče katerega izmed članov orkestra oz. dirigentko Anito Veršec.

Za citrarski orkester »Srebrne strune«
Janez Blažič

foto Z. Hauptman

KONCERT ROŽEJEVIH

Koncert Monike Rožej in njenih bratov Luke in Matevža, katerega osrednji instrument so bile cite, se je v organizaciji Knjižnice Laško in Petra Napreta na zadnji majski dan (31. 5. 2013) odvil v ambientu romarske in zelo priljubljene cerkvice v Lurdu. Pobudnik večera in tokratni povezovalc je bil domačin Peter Napret, profesor violine in citer v Velenju, ki si zelo prizadeva za promocijo citer in je vzgojil že nekaj uspešnih citrarjev. Njegovi učeniki sta bili tudi Monika Rožej in njena profesorica Janja Brlec. Peter je tokrat Rožejeve otroke pripravil za nastop in sestavil program koncerta.

Monika, že kar uveljavljena glasbenica, zaključuje gimnazijo in glasbeno gimnazijo v Celju. Poleg klavirja pri prof. Karini Gishyan obiskuje tudi ure solo petja pri prof. Maji Majcen. Igranja citer se je učila pri znanih citrarjih, profesorjih Citi Galič, Petru Napretu in Janji Brlec. Prejela je že veliko visokih državnih nagrad. Trikrat je nastopila tudi na mednarodnem tekmovanju "Ernst Volkmann-Preis" v Münchnu in lani dobila najvišjo oceno v svoji starostni skupini. Njen cilj je študij citer in solo petja na Univerzi Mozarteum v Salzburgu. Na večeru je nastopila kot citrarka, violinistka in solo pevka.

fotografije iz arhiva Knjižnice Laško

fotografije iz arhiva Knjižnice Laško

Luka končuje osnovno in tudi nižjo glasbeno šolo, instrument kitara pri prof. Matjažu Pivcu na Glasbeni šoli Laško-Radeče. Skupaj s sestro Moniko sta se udeležila več tekmovanj in l. 2011 na državnem citrarskem tekmovanju v Idriji prejela zlato priznanje v kategoriji komornih skupin. Najmlajši Matevž pa obiskuje četrty razred osnovne šole. Od sedmega leta se uči violino. Sedaj pa je njegova učiteljica na Glasbeni šoli Laško-Radeče prof. Lucija Kovačič.

Prireditev je kljub deževnemu vremenu potekala v izredno lepem vzdušju. Obiskovalci smo napolnili lurško cerkvico in prisluhnili raznovrstnemu programu, ki nas je popeljal od klasičnih citrarskih skladb, prek nekoliko bolj modernih do slovenskih ljudskih. Nastop je zaključila prostoru in času primerna pesem Spet kliče nas venčani maj ter dala večeru svojevrsten pečat in se dotaknila naših src.

Vsi smo lepo cerkvico zapuščali notranje bogatejši in z gotovostjo, da sem še "poromamo" – v upanju, da tudi še na kakšen tovrstni glasbeni dogodek.

Matej Jazbinšek

ORKESTRI GŠ ŽALEC, PTUJ

Mi je lepa beseda.
Vendar je lepa, le dokler **ne izključuje drugih**.
Na tem svetu ni drugih.
Na tem svetu smo mi čisto **vs**.
Bodimo mi tisti,
ki ne razdvajamo.

V uvodu izposojena misel znanca, sicer vnete-ga športnika, tekača, mi vedno znova v spomin priključe zavest ob izkušnji, ki zahteva na eni strani veliko mero zbranosti, medsebojnega spoštovanja, poslušanja in discipline, po drugi strani pa prinaša nova družjenja – medosebne vezi, kar pripomore k razvoju posameznika. Zbiram vtise ob druženju glasbenikov dveh zgoraj omenjenih glasbenih šol, s katerima smo zastavljen cilj uresničili na dveh skupnih koncertih. Komorna igra je vedno znova lepa priložnost, da se beseda **MI** udejanji v najlepšem pomenu besede.

Letos je 23. marca že drugič zapored na Zasebni glasbeni šoli v samostanu sv. Petra in Pavla na Ptujju potekala delavnica citrarskih orkestrov. Tokrat smo k druženju povabili še citrarje iz Glasbene šole »Risto Savin« Žalec. Kar smo vse od lanske jeseni zavzeto vadili na komornih urah, smo vse skupaj družno uskladili v osemurnem muziciranju tega dne. Zvečer smo pridobljeno znanje predstavili na koncertu, ki je potekal v refektoriju minoritskega samostana sv. Petra in Pavla na Ptujju.

Osemnajstim citrarjem so se pridružili še drugi glasbeniki na harfi, flavti, violini, harmoniki, ksilofonu, malih bobnih in zvončkih. Pod vodstvom in mentorstvom profesorice citer Doroteje Dolšak

in Janje Brlec, ki poučujeta citrarje iz omenjenih glasbenih šol, smo izvajali dela iz različnih obdobj, od baroka, ljudskih skladb, modernejših priredb do filmske glasbe. Najbolj je navdušila instrumentalno raznolika in melodično razgibana: »Somebody that I used to know« (Gotye). Malenkost spremenjen program smo ponovno izvedli tudi 7. maja v Žalcu, in sicer na Glasbeni šoli »Risto Savin« Žalec. V ponos in pomoč se nam je pridružila še profesorica citer (sicer na porodniškem dopustu) Irena Tepej.

Da se ob takšnih glasbenih projektih lahko izrazimo tudi citrarji, gre velika zahvala obema ravnateljema glasbenih šol, gospe Klavdiji Zorjan Škorjanec in gospodu mag. Gorazdu Kozmusu, predvsem pa naši zagnani, idej in volje polni profesorici Doroteji Dolšak, ki zna v vsakem od nas odkriti in prebuditi strast do citer in poskrbeti za to, da kljub naši raznolikosti prevladajo skupni interesi.

Citrarski kovček je samo zunanje znamenje za glasbeno izobraženost vseh, ki še ne vemo vsega, a vendar vsako leto več! V njem vsak citrar skozi šolske dni nosi svoje znanje, izkušnje oz. spoznanja ... Ene so že bogato napolnjene, druge so komaj začele nositi prve etude; bolj ali manj zahtevne ...

Kot si v partituri »podajajo roke« notni zapisi za izvajanje na različnih instrumentih, so naše, z izvajanjem občutenega, razblinile zaprtost vase ali morebitno sebičnost.

... in **MI** je znova bila lepa beseda ...

Sabina Zavrnik

INTERVJU S HELENO HARTMAN

Tokrat smo intervju pripravili z učiteljico citer na Glasbeni šoli Rogaška Slatina. Povedala nam je nekaj o svoji citrarski poti, izkušnjah pri pouku citer, tekmovanjih in podobno ...

na festivalu Zither 4 v Münchnu

SC: Kdaj si se prvič srečala s citrami in zakaj ravno ta inštrument?

Helena Hartman: Citre me spremljajo tako rekoč že iz zibelke, saj je bil instrument že od nekdanj pri hiši. Prve citre so priromale v našo družino iz Gradca, saj je nanje igrala mamina teta. Kasneje se je na ta instrument učila moja mama. Ona je tista oseba, ki me je navdušila s svojim igranjem, ki pa je bilo žal samo ob večjih praznikih. Spomnim se, kako me je kot otroka prevzel ta mogočni zven citer, ob katerem mi je pri duši postalo tako toplo.

SC: Pri kom si se učila igranja na citre?

Helena Hartman: Pri istem učitelju kot moja mama. To je bil imeniten gospod, ki me je po najinem večkratnem srečanju le pripravil, da sem spregovorila in mu povedala, da bi se zelo rada učila tega instrumenta, samo da me je zelo sram, ker še ničesar ne znam. Gospod Zvonko Podkoritnik se je samo nasmehnil, meni pa se je odvalil kamen od srca, ko mi je povedal, da lahko pridem na prvo uro pouka. Moram poudariti, da je bil izjemen pedagog, ki je znal učenca iz ure v uro motivirati, predvsem pa dati učencu veselje do instrumenta, kar se mi zdi še danes pri poučevanju zelo pomembno.

SC: Kdaj in zakaj si zamenjala uglastitev?

Helena Hartman: Pri osmih letih sem se začela učiti igranja na dunajski uglastivi, na katero sem igrala štirinajst let. To obdobje je bilo eno najmarkantnejših v mojem odrasčanju, ko smo skupaj z učiteljem v ansamblu Zlate strune ogro-

mno nastopali na raznih prireditvah, se udeleževali raznih festivalov, tekmovanj in enkrat tedensko igrali zdraviliškim gostom. Pri dvaindvajsetih letih pa sem se prvič udeležila citrarskega seminarja v avstrijskem kraju Schloß Zeillern, za katerega si bil kriv ti sam (Peter Napret, op. p.), ko si mi zanj povedal na Prešmentanih citrah v Velenju. Za to sem ti še danes hvaležna, saj me je tisti seminar tako prevzel in navdušil tudi nad standardno uglastitvijo. Tako sem recimo prvič v življenju slišala, kako zveni jazz na citrah pa stara in sodobna glasba.. Zanimivo je bilo, da sem si že kar na seminarju samem zamenjala vseh pet melodijskih strun in z muko in mojo trmo začela igrati na standardno uglastitev.

SC: Po srednji šoli si študirala geografijo in nemščino. Bi se odločila za študij citer, če bi bila takrat ta možnost?

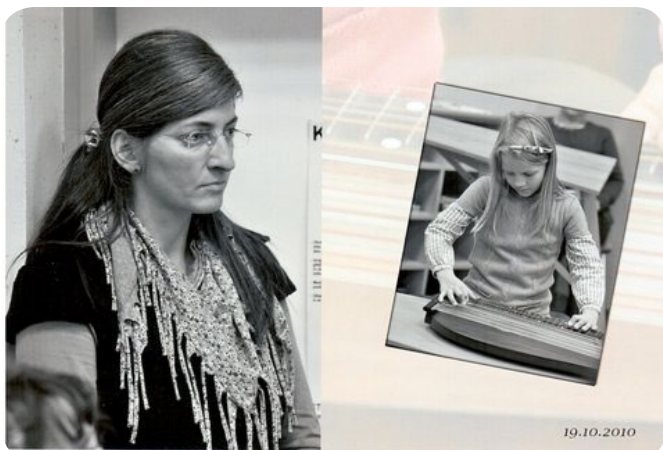
Helena Hartman: Težko je čas obrniti nazaj. Vem samo to, da v mojem otroštvu nihče ni govoril o glasbeni šoli, kaj šele o citrah ali harfi na glasbeni šoli. Če bi bili takrat časi, kot so danes, mislim, da bi se odločila za študij citer, saj sem si vedno želela biti učiteljica citer. Da ti pa odkrito povem, učiteljica nemščine in geografije si pa nisem nikoli želela postati, čeprav sta me oba predmeta vedno zelo zanimala.

SC: Citre si potem vseeno študirala v Gradcu na Konservatoriju. Kako se že imenuje?

Helena Hartman: Takoj ko sem prišla domov iz prvega citrarskega seminarja v Avstriji, sem že začela navezovati kontakte z mojo profesorico citer mag. Brigitto Konig, za katero sem zvedela, da poučuje na Johann Joseph Fux Konservatoriju v Gradcu, kamor sem se po sprejemnem preizkusu še isto leto vpisala.

foto: Graški citrarski kvartet

pri nastopu učencev

SC: Po študiju si nekaj časa poučevala na gimnaziji, potem pa ...

Helena Hartman: Najprej sem poučevala nemščino in geografijo na osnovni šoli v Rogaški Slatini, potem še na gimnaziji in zraven še citre na Glasbeni šoli. Takrat sem se tudi trikrat tedensko še vozila v Gradec na predavanja in na instrument, a po končanem študiju citer sem se odločila, da se v celoti posvetim citram, ker me je poučevanje tega zares mističnega instrumenta bolj izpolnjevalo kot pa nemščina in geografija.

SC: Si ena izmed najuspešnejših učiteljic citer pri nas. Kako ti uspe navdušiti otroke za igranje in potem tudi resno vadenje instrumenta?

Helena Hartman: Nikoli se nisem posebej trudila, da bi nekoga želela navdušiti za igranje, to pride kar nekako samo od sebe preko poučevanja, igranja, nastopanja, predvsem pa preko lastnega zaznavanja otrokovega napredka. Če je veselje do muziciranja, pride tudi do navdušenja nad instrumentom in nekje vmes med obema se skriva še vadenje, ki je včasih bolj, včasih pa manj resno.

SC: Se otroci sedaj v glasbeni šoli kaj razlikujejo od tistih, ki si jih poučevala na začetku tvoje poti učiteljice citer?

Otroci so vedno čudoviti, enkratni in neponovljivi. Vedno znova me presenečajo in navdušujejo, samo časi se mi zdijo malo drugačni. A temu se je potrebno prilagoditi in vedno izluščiti najboljše.

SC: Pred leti si večkrat organizirala poletne seminarje v Rogaški Slatini, vaje mednarodne zasedbe hide@park in še kaj. Povej nam prosim kaj o teh izkušnjah.

Helena Hartman: Prvi seminar smo s Citrarskim društvom Slovenije organizirali predvsem iz potrebe po dodatnem izobraževanju mladih in odraslih citrarjev in ne nazadnje lepem druženju, ki je doprineslo k večji motivaciji vadenja

tudi med počitnicami. Vedno mi je bilo v veliko veselje prevzeti koordinatorsko vlogo takšnega seminarja, saj smo se vsi skupaj učili drug od drugega, citrali in se spoznavali preko glasbe. Vedno ste mi dragi kolegi učitelji pomagali in me še pregovorili naj naslednje leto ponovno organiziramo seminar, čeprav sem ob koncu vsakega seminarja rekla, da je zadnji.

Tudi hide@park je bil zelo zanimiv in zelo obsežen projekt, ki je obsegal mednarodni orkester s citrami in drugimi instrumenti (tolkala, violina, trobenta). V njem so nastopali zelo perspektivni mladi glasbeniki iz Nemčije, Italije, Avstrije in Slovenije. Preden se je ta orkester predstavil na mednarodnem festivalu v Münchnu, je bilo potrebnih veliko vaj, ki so potekale v vsaki državi. Takrat sem bila tudi zelo ponosna na moji dve bivši učenki, sedaj že profesorici Dorotejo Dolšak in Judito Tomažič, ki sta zraven Mateje Avšič in Neli Zidar Kos zastopali našo državo. Temu so sledili še koncerti v vseh omenjenih državah in snemanje na RTV Slovenija.

Lansko leto pa sva z mojo bivšo učenko Franjo Kočnik prvič organizirali dvodnevni seminar za citrarski orkester, ki je potekal v Rogaški Slatini.

SC: Na citrarskih tekmovanjih pri nas in v tujini smo te že večkrat lahko videli v vlogi ocenjevalke. Kako se soočiš s to nevhvaležno nalogo?

Helena Hartman: Vsakič ko sem bila v komisiji, mi je bilo v veliko veselje, čeprav zahteva ta vloga veliko odgovornost. Človek se mora prepustiti samo glasbi, ki jo sliši in zaznava na tisoč in en način ter iz tega potegniti tisto objektivno oceno.

Podmladek na harfi.

Fotografije iz osebnega arhiva Helene Hartman

SC: S svojo nekdanjo učenko Ireno Zdolšek si sodelovala tudi pri pripravi predloga učnega načrta za citre na srednji stopnji. Povej nam kaj o tem.

Helena Hartman: Zelo sem vesela in ponosna, da sva se z Ireno lotili izdelave učnega načrta. V načrt je bilo vloženega veliko truda in je za vse štiri letnike glasbene gimnazije narejen zelo sistematično. Žal je potem za nekaj let obležal v predalu pri nekemu na Ministrstvu za šolstvo. Lani so se šolske oblasti odločile, da citre le uvedejo v glasbene gimnazije. Letos je bila tako sestavljena strokovna komisija v sestavi Irena Zdolšek, Helena Hartman in Peter Napret. Tisti prvotni učni načrt smo preoblikovali po predlogi Zavoda za šolstvo in kot kaže, naj bi v bližnji prihodnosti citre končno prišle na srednjo stopnjo.

Ansambel Zlate strune

SC: Katero vrst glasbe najraje igraš na citrah? Sicer pa sem slišal, da igraš tudi harfo. Se z glasbo še kako drugače ukvarjaš?

Helena Hartman: Všeč so mi vse vrste glasbe, samo da so skladbe temperamentne. Če odkrito povem, trenutno najraje igram originalne

kompozicije za citre od Haraldja Oberlechnerja. Ko se naveličam citrarskih strun, pobrenkam še na harfne, ki mi pa približajo zopet eno drugo sfero miline.

SC: Kakšno glasbo sicer rada poslušáš? Mogoče tvoj najljubši glasbenik/ca ...

Helena Hartman: Če odkrito povem, ne poslušam kaj dosti glasbe, ker jo že imam v službi nekaj ur dnevno. Me pa vedno znova fascinirajo dobri citrarji, ob katerih dobim večji zagon za vadenje in moje delo.

SC: Kako gledaš na razvoj citrarstva v Sloveniji? Navsezadnje si že kar dolgo v teh vodah ...

Helena Hartman: Od takrat ko sem se začela bolj resno ukvarjati s citranjem pa do danes, ko je minilo že kar sedemnajst let, se je instrument razvil do zavidljivih razsežnosti. Vse to nam danes kažejo izvrstni mladi slovenski citrarji, ki so plod dela ne samo nas starejših učiteljev, ampak že naših bivših učenk, ki so danes že profesorice citer. Nanje smo lahko vsi zelo ponosni, saj so prav one tisti stebri, na katerih se bo instrument razvijal v prihodnje do stopnje Glasbene gimnazije in Akademije za glasbo.

SC: Kaj bi po tvojem morali delati v Citrarskem društvu Slovenije, da bi še izboljšali stanje citrarstva pri nas?

Helena Hartman: Še naprej podpirati in spodbujati ustvarjalnost in realizacijo idej mladih profesorice citer, še naprej organizirati citrarske seminarje, tudi za učitelje in promovirati instrument v naši deželi kot vsestranski in samostojen koncertni instrument, ki je ne nazadnje del naše identitete in ponos našega naroda.

Za Slovenskega citrarja je spraševal Peter Napret

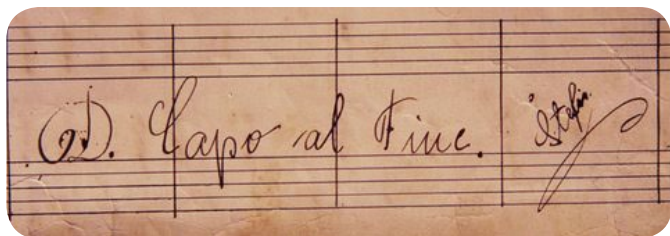
KO JE LOKOMOTIVA ZAPISKALA, MU JE PRINESLA MALICO

ŠTEFANIJA ŠIBRET – ŠPRINGER (1907-1981)

Štefanija je bila ena tistih neopaznih gospodinj, ki so se razdajale za dom in družino. V njeno življenje sta bili vtakani železnica in reka, z najsvetlejšo nitko pa so tudi citre in občutek za sočloveka. Rojena je bila v Sisku, kjer je preživela otroštvo in mladost, tam pa se je tudi poročila. Njen oče Feliks je bil strojevodja, ki je služboval po različnih krajih avstroogrške monarhije. Ko je bila stara petnajst let, se je odpravila v štajersko prestolnico Gradec (Graz) z željo, da bi se tam naučila igrati na citre. Stanovala je pri sorodni-

Štefi Šibret kot štirinajstletno dekle.

Kot najstnica je Štefi pisala s peresom za lepomis.

kih, citer pa se je učila eno leto. Igrala je tudi violino in kitaro. Kot dekle je z vrstniki rada igrala na piknikih, ki so jih prirejali ob reki Savi. Tudi njen mož je bil strojevodja in ko se je pripeljal v bližino njenega doma je parna lokomotiva glasno zapiskala in se zaustavila, Štefka pa mu je prinesla malico. Leta 1960 je po očetovi smrti z možem prišla v Ljubljano, da ovdovela mama ni ostala sama. Na vrtu svojega novega doma na Perčevi ulici v Zeleni jami v Mostah (v bližini proge Ljubljana Zagreb) je bilo odtlej kaj slišati. Tam je zvečer igrala v veliko veselje sosedov, ki so ji iz sosednjih vrtov vsakič glasno ploskali. Svoji sestrični pa je za lahko noč zaigrala vsakič, preden je šla spat. Štefka, ki so jo klicali Štefi, je rada igrala stare hrvaške meščanske in za-

gorske napeve ter stare slovenske ponarodele pesmi, najraje pa staroavstrijsko plesno glasbo. Od valčkov sta ji bila najljubša Šepetanje sanj (Robert Hentschlaeger) in Valovi Donave (Iosif Ivanovici).

tekst in fotografije Ivan Zupanc

Celuloidni naprstnik za levi palec iz časov njene mladosti.

KO SANJE POSTANEJO RESNIČNOST

Tudi sanje se nekoč uresničijo, če močno veruješ vanje. Moje življenje je bilo pestro, zelo delavno in skromno. Pehala sem se za boljšim kosom kruha zase in za svojo družino. Pri tem sem v ozadje potiskala vse svoje želje in sanje, ki bi jih izpolnila, če bi imela možnost in čas zanje.

Ko sem se upokojila, sem vedela, da me čas sedaj ne bo več tako preganjal, vendar sem premišljevala, kako bom zapolnila vse svoje družabno življenje, ki sem ga doživljala s svojimi prijatelji v službi. Skrbelo me je, kako se bom s tem spoprijela, saj sem bila še čila in zdrava.

Takrat ko sem ostala doma, se je začelo vse skupaj odvijati zelo spontano. Imela sem že leto dni staro vnučko, ki sem jo pazila in ji podarjala vso ljubezen in skrb. Čez dve leti pa se ji je pridružil še bratec. Uživanje z vnuki je bilo enkratno. Šele pri njih sem doživela tisto pravo materinsko ljubezen, ki jo s svojima sinovoma sploh nisem imela časa izživeti.

V moje življenje pa so se začele tihotapiti tudi neizpolnjene želje. To je bila glasba v najrazličnejših oblikah. Vsako od njih pa sem silno občudovala. Spremljala me je, kjer je bilo le možno: pri kuhanju kosila, opravljanju gospodinjskih del ... Ve-

dno sem si želela, da bi bila tudi sama del te glasbe in da bi glasba postala del mojega življenja.

Kmalu po upokojitvi mi je soseda povedala, da v Društvu upokojencev Litija deluje mešani pevski zbor, v katerem poje tudi sama. Zbor je potreboval pevce, zato me je povabila, naj se jim pridružim. Ker sem že od nekdaj zelo rada pela, sem to tudi storila. Kasneje se je ustanovila še ženska pevska skupina Mavrica. Tako sedaj pojem pri obeh zborih. Vsa ta leta pridno vadimo in veliko nastopamo, se družimo in srečujemo tudi z drugimi zbori ter navezujemo prijateljstva. Lepo nam je.

A še ena želja me je spremljala skozi življenje; da bi se naučila igrati tudi kakšen instrument. Pred petimi leti je naše društvo pripeljalo v Litijo učitelja citer. Takoj sem se vpisala v šolo, kupila citre in se začela učiti. Prijavilo se nas je šestnajst. Ustanovili smo tudi prvi citrarski orkester upokojencev v Sloveniji. Naša dva profesorja se zelo trudita in nas učita igranja po notah, da bi res osvojili čim več znanja. Pri tem imamo vsi »učenci« veliko osebnega zadovoljstva.

Naše društvo je zelo dejavno. Vsak lahko v njem uresniči kakšno svojo željo, če jo le hoče. Vklju-

čila sem se tudi v literarni krožek, kjer se združimo tisti, ki radi beremo knjige, pišemo pesmi ali izpovedujemo svoja doživetja. Na teh večerih nam je zelo lepo. Vmes kolegica zaigra na kitaro, dve zaigra kakšno na citre, tudi harmonika ne manjka. Vsi skupaj pa še zapojemo.

Letos sem dobila tudi prvo bralno značko v svojem življenju; to je priznanje za prebrane knjige. Da dobiš bralno značko, moraš prebrati pet knjig in o njih kaj povedati mentorici. V svojem življenju sem prebrala veliko knjig. Tudi v osnovni šoli, vendar pri nas v Polšniku, kjer sem jo obiskovala, takrat še ni bilo bralne značke. Bralna značka je bila ustanovljena na pobudo Leopolda Suhodolčana in Stanka Kotnika in je lani praznovala petdesetletnico.

Moje življenje je sedaj pestro. Dogaja se mi toliko stvari, da sem jim komaj kos. Zadovoljna

Po lanskem koncertu Srebrnih strun. Na sredini avtorica prispevka Pavla Pavlin, levo Erna Blažič, desno Darinka Lovše (foto: P. Napret)

sem, pa čeprav se moje sanje uresničujejo šele sedaj, v tretjem življenjskem obdobju.

Pavla Pavlin

CITRE IN PES

Dve leti sta minili, odkar sem dobila citre. Medtem se je zgodilo veliko, saj mi - upokojenci poskušamo v času, ki nam je preostal, narediti vse, kar nam prej ni uspelo, zato nimamo nikoli časa. Zakaj citre v tem času, sem že povedala v članku, ki je bil objavljen v prejšnji številki SC.

Zato, ker sem si neizmerno želela psa, ki bi mi delal družbo, in ker se niso vsi v naši hiši s tem strinjali, sem se pod vodstvom moje učiteljice Doroteje začela učiti igranja na citre. Koliko ur sem prebila zraven njih prej, kot je kakšna meni ljuba slovenska ljudska pesem zvenela vsaj za silo spodobno, ne povem, ker je učenje v zrelih letih veliko težje kot v mladosti. Toda, kot pravi pregovor, kjer je volja, je tudi pot. In pot je lahko včasih tudi zabavna, prijetna saj se drugače prikrade gospod dolgčas in potem ni več ne volje ne poti. Dovolj sem trmasta, da se to ni zgodilo.

Veliko ljudi meni, da se je treba učiti, ko si mlad. Glede na svoje dolgoletne izkušnje v prosveti, se strinjam, toda v letih, ko bi naj bilo pridobivanje novih znanj in spoznanj nepotrebno, bi se morali truditi, da ostane želja po novih spoznanjih in vedenjih čim bolj prožna. Prav v tem času lahko uresničimo želje po tistih aktivnostih, ki se jih prej nismo mogli lotiti. Ljudje v zrelih letih morajo delati kaj novega, zanimivega, vzpodbudnega, kajti le to dviguje samozavest, krepi

duha, daje vrednost času. Truditi se moramo, da ostanemo zdravi v duhu in telesu, saj je prav to je smisel življenja.

Citre že lepo zvenijo in slovenske ljudske pesmi so neizmerna zakladnica milozvočnih, čudovitih melodij, ki razveseljujejo uho, srce in dušo. Moja učiteljica me vidi bolj poredko, pa ne zato, ker ne bi želela, pač pa zato, ker imam vsaj trideset skladbic, ki bi jih rada popolno zaigrala. Zato pa je potrebno veliko vaj, veliko preigravanja, veliko časa, ki ga pa glede na vse obveznost nimam.

V tem letu je bilo kar nekaj nastopov. Ne celovečernih koncerti tega verjetno nikoli ne bo, pač pa kakšna dopolnitev ob krajevnih prireditvah, največkrat pa v domačem krogu. V Domu upokojencev smo se zbrale pevke ljudskih pesmi in z domačimi pesmimi razveseljevale stanovalce, vmes sem zaigrala tri skladbice, da so se lahko pevke oddahnile. Tik pred novim letom smo imeli v naši kulturni dvorani žive jaslice, razne pevske skupine in med branjem lepih misli sem igrala božične napeve. Sodelovala sem na medgeneracijskem srečanju, ki so ga pripravile članice Društva Drava iz Maribora. Trema je še prisotna, to bo verjetno vedno, toda le z javnim nastopanjem se je bom vsaj malo otresla.

Z mojimi pevkami pa ne bo šlo zlahka. Ljudsko petje je glasno petje, strune na citrah so vse preveč nežne, zato je potrebno njihovo ozvočenje. Če bi igrala samo refren, bi bilo smiselno, toda res bomo potrebovale veliko, veliko vaj, da bo to uspešno izvedeno. Kolikor sem seznanjena, ljudje ob petju ljudskih pesmi praviloma niso imeli spremljave, zato bom verjetno opustila misel na spremljavo ljudskega petja.

In sedaj najpomembnejše: tudi kužka imam! Leto dni kasneje se mi je želja uresničila!

Najzvestejša poslušalka, kadar brenkam na moje citre, je majhna, prirčna, črna pritlikava šnavcerka Pika.

Koliko veselja, koliko radosti in smeha je prinesla v najin mali dom, se ne da povedati. To lahko samo vsak dan čutim. Vsako jutro se me neskončno razveseli, skupaj opazujeva sončni vzhod, poslušava ptičje žvrgolenje, gledava, če je kje zrasla že kakšna rožica (če je prej ne poje), greva na sprehod ali bolj točno, z njo gre moja boljša polovica (ki se je premislil in se ne bo ločil), potem pomaga kuhati, neskončno se rada vozi v avtomobilu, zato me, če je le možno, spremlja, in opazuje svet. Večer je najlepši čas za opazovanje čudovito lepih barv sončnega zahoda, pa pred spanjem ogled nočnega neba, poslušanje tišine na našem malem bregecu ... kako je lahko življenje lepo, če nanj gledamo s srcem!

Kdaj je človek lahko srečen in kaj je sreča?

ČUDEŽNE CITRE

Na robu travnika, skoraj na meji z gozdom, je živel deček Drejček s svojo družino, ki sta jo sestavljala še ljubezniva mama in plemenit oče. Kljub slabim razmeram so živeli v ljubezni in skrbeli drug za drugega.

Drejček je pogosto hodil v gozd. Pretanjeno in z občutkom je poslušal petje ptic. Ugotovil je, da se njihovo petje spomladi razlikuje od tistega jeseni in v zimskem mrazu, ko se komaj oglašajo in ljudi prosijo, naj jim natrosijo zrnja. Deček si je vedno, ko je hodil po travniku in v gozdu požvižgaval. Kmalu je začutil, da mu ptice odpevajo na njegovo požvižgavanje.

Ob robu gozda je živela starejša vdova, ki je kadarkoli se je deček sprehajal v naravi, igrala na

Kakor za koga! Nekaterim pomeni blagostanje veliko denarja višek sreče, drugi so zadovoljni s tem, kar imajo in tisto tudi skrbno čuvajo in v tem najdejo smisel.

Sedaj grem zopet brenkat, ker gre Pika spat in moje brenkanje na citrah je zanjo čudovita uspavanka, meni pa prežene dnevne skrbi in umiri moj srček.

V Jakobskem Dolu, 23. maja 2013
Nada Svetina

citre. Zanimalo ga je, na kakšno glasbilo igra, in zato neopazno pogledoval skozi okno. Videl je, da brenkanje ubrano po strunah proizvaja lepe melodije. V srcu se mu je porodila velika želja, da bi se tudi sam naučil igrati na to glasbilo. To je povedal tudi mami in očetu. Začutila sta njegovo veliko vnemo. Oče pa je povetil oči in rekel: »Drejček, nimamo dovolj denarja, da bi lahko kupili citre. Vsak dan po službi bom pri delu pomagal sosedom in upal, da čim prej zberemo denar in jih kupimo.«

Drejček je vedno, zdaj že kar opazno, postajal pred oknom, za katerim je ženica ubrano citrala. Nekoč ga je povabila v izbo indobrodušno vprašala: »Vedno ko se sprehajaš,lišim, kako si požvižgavaš in ptice ti odpevajo. Vidim, da si

nadarjen za glasbo. Ali bi se rad naučil citrati?« Dečku je postalo nerodno in žalostno je povesil pogled ter tiho pokimal. Ženica mu je brala z obraza in sočutno rekla: »Poglej, jaz sem že stara in roke me vedno težje ubogajo. Če si jih želiš, ti jih bom podarila in te naučila igrati nanje?« Drejčku se je utrnila solza veselja. Vdova pa je nadaljevala: »Veš, Drejček, te citre so že zelo stare in zelo dragocene.«

Moj pokojni mož jih je zelo rad igral in je navdušil tudi mene. Igranje nanje mi pomeni tiho molitev za moža. Ob njih pozabim na vse težave, ki se na starost kar vrstijo.« Drejček je pokazal na venec iz intarzije iz biserne matice. Vdova je vneto nadaljevala: »Da, to je venec iz želodov in hrastovih listov. Te citre prihajajo nekje iz neke bavarske delavnice. Tudi možev praded izhaja od tam. Skozi ves njihov rod so citre pele pod prsti njihovih otrok, ki so jih spoštljivo čuvali. Moj mož pa jih je najraje igral, zato jih je ded zaupal prav njemu.« »Gotovo bi jih želeli igrati tudi va-jini otroci,« je povzel Drejček.

Vdova pa je žalostno povesila pogled in rekla: »Veš najini otroci so že odrasli in so se odselili daleč na tuje in nihče od njih se ni ogreval za-nje. Zato jih bom podarila tebi, ki si jih iz srca želiš. Pa tudi vadiš boš lahko pri meni ali pa doma, saj stanujemo blizu drug drugega.« Zahvalil se je in živahno poskočil in ji na vratih zaklical, da gre povedati materi in očetu. Tako so se vsi pove-zali, saj tam kjer je volja, je tudi moč in radost.

To noč Drejček ni mogel zaspiti, ker je tako živo premišljal o citrah in hrepeneče gledal v okrogel mesec in se pogovarjal z njim. Zdelo

se mu je, da se mu je nasmehnil, mu pomeži-knil in pokimal, naj kar mirno zaspí. Drejček se je potopil v sanje, kjer so se mu oglasile citre, ki so igrale vse do jutra tako, da je preslišal pe-tje ptic in budilko. Prebudila ga je mama in mu smeje rekla: »O čem pa se ti je tako globoko sanjalo, da si preslišal budilko?« Drejčku so še močno odzvanjale citre v glavi. Komaj je slišal mamo in ji ves zmeden zajec-ljal: »Mama, m..., mm...citre, čudežne citre so mi igrale vso noč. Same od sebe so brenkale. Jaz sem jih samo opazoval in jih poslušal. O, mama tako srčno si želim igrati nanje. Pa obljubim, da bom ljubeči ženi vedno pobiral suhljad za zimo. Hvala vam vsem trem, da smo postali dobri prijatelji. Citre so nas združile!«

»Dobro, Drejček, zdaj se hitro umij in obleci. Zajtrk sem ti že pripravila,« ga je spodbujala mama. »Hvala mama. Za zdaj bom vzel samo košček kruha in jabolko, ker se mi že mudi in ta-koj si želim svojo srečo deliti s sošolci. Gotovo se bodo veselili z mano, saj so tudi oni glasbeniki, eden igra violino drug klarinet tretji flavto jaz pa jih bom spremljal na citrah. In morda bomo do-ber orkesterček.

Mama pa si je sama pri sebi rekla: »To bo še dober citrar, ki ga preveva tolikšna vnema, da kar žari od veselja!« In mu pomahala v slovo.

Doroteja Lampič

MOJE CITRE

Citre moje so glasbilo,
nanje ne bo se nikoli pozabilo,
če po delčkih se bo vrnilo,
kar nekoč se je izgubilo,
se bo iz srca oglasilo,
v naše življenje milo.

Mi za njihovo prihodnost zadolženi smo,
da naše glasbene zakladnice vse več bo,
zato svoje srce odprimo
in nikoli ne pozabimo,
kako lepo njihov glas zveni,
da se iz srca spev oglasi.

Ob poslušanju citer mi srečni smo
in veseli, kar se da zelo.
Komaj čakamo, da se citre oglase,
roke čakati nam ne dovolijo
one glasbe si le želijo,
saj citrarji potrudimo se zelo,
da poslušalcem v dvorani je lepo.

Tajda Prislan,
učenka 3. razreda citer GŠ Risto Savin Žalec

CITRE

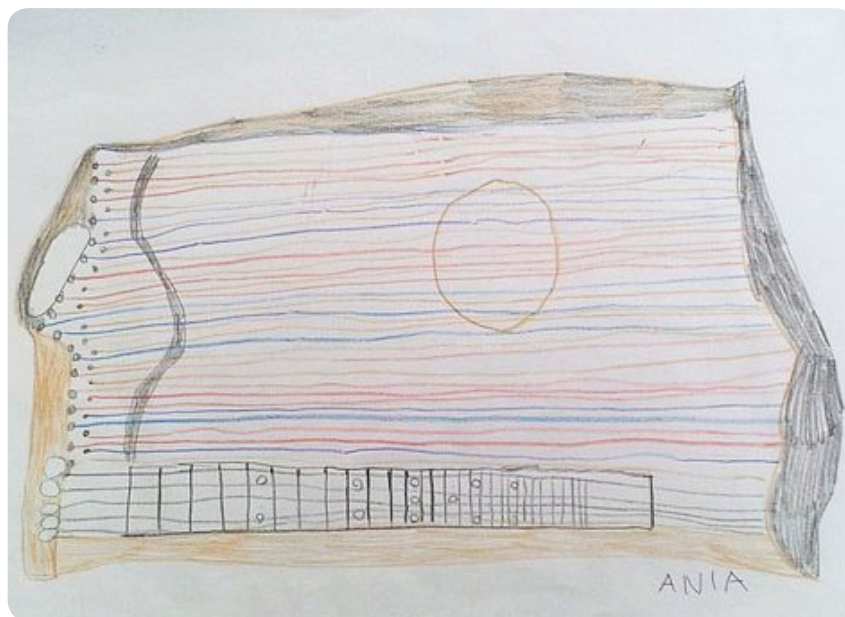
V drevo na gori smo rasle,
poslušale zbor ptičkov smo pet.
Ko veter zagodel je v veje ujet,
nastale njih pesmi so krasne.

Od rok v drugo telo smo mi zrasle,
prek' njega se dalo je strune napet,
ki uglašene so vedno kot v pesmi sonet,
dolge in tihe ter kratke, poskočne in glasne.

Na svatbah smo rade zapele,
da od veselja bil ves je prevzet
se v plesu urno vtel je ta svet,
ker rade mlada srca smo vnele.

Spretnim prstom bi rade služile,
da ptičkov pomladni ščebet
in jesenskih gozdov tihih šepet,
bi iz strun si 'zvabile.

Ania Marinčič Barič
učenka 2. razreda citer GŠ Fran Korun Koželjski
Velenje

Risbica Anie Maričič Barič, ki jo je narisala septembra 2011, ko se je začela učiti citre

CITRANJE V SOLČAVI

Srečanje citrarjev v Centru Rinka v Solčavi, 18. avgusta 2012

foto: J. Miklavc

SEMINAR V CELJU

Poletni citrarski seminar pri sv. Jožefu v Celju od 25. do 27. junija 2012

24. PREŠMENTANE CITRE, VELENJE 2012

KOLEDAR PRIREDITEV

- petek, 26. julija ob 20.00 uri koncert Citrarskega dueta Neli in Karmen Zidar Kos v cerkvi Marje snežne v Solčavi. Organizacija in informacije www.solcavsko.info, tel. 03 839 07 10
- nedelja, 28. julija od 14. ure dalje citrarsko srečanje »Citranje v Solčavi« na prireditvenem prostoru v Solčavi. Za nastop na srečanju citrarjev se lahko prijavite na tel. 03 839 07 10 ali 041 721 109
- 3. avgust od 11. ure dalje, Popoldne ob citrah na Kopitniku (informacije in prijava: 041 721 109)
- 19. do 21. avgust 25. festival »Prešmentane citre« v Velenju.
Koncerti bodo v Vili Bianca ob 20. uri.
ponedeljek, 19. 8. Monika Rožej z bratoma Lukom in Matevžem
torek, 20. 8. solistični koncert Haralda Oberlechnerja
sreda, 21. 8. Mihaela Komočar, sopran in Tinka Vukič, citre
- 21. do 25. avgust Solokamp - mojstrski tečajji (citre Harald Oberlechner), informacije na: 041 201 127
- 27. do 29. septembra »Zither am Berg« prireditve in koncerti ob 50 – letnici DZB (Nemške citrarske zveze), sodelujejo tudi slovenski citrarji, več na www.zitherbund.de
- CITRARSKI ABONMA, v sezoni 2013/14 bo pet koncertov na novem prizorišču v Centru Mega ob dvorcu Novo Celje:
20. oktobra 2013 Izidor Tojnko in Ana Ogrin (nagrajenca Svirela 2013)
24. novembra 2013 Matjaž Robavs in Tomaž Plahutnik
5. januarja 2014 Damjana Praprotnik
16. februarja 2014 Karmen Zidar Kos
16. marca 2014 Duo Mirage (Wolfgang Schipflinger, citre in Maximilian Hechenblaikner, kitara, mogoče pa se jima pridruži še tolkalec Stefan Juen)

Informacije pri organizatorju: Zavod za kulturo, šport in turizem Žalec: T: 03 710 04 34, E: zkst.tic@siol.net, člani CDS imamo skupinski 10% popust z možnostjo plačila v dveh obrokih. Prijave se bodo zbirale na telefonu: 041 939 535